

İLAÇ SORUNU VE TEMEL İLAÇLARIN SEÇİMİ İÇİN ÖNERİLER (WHO)

TTB MERKEZ KONSEYİ
İlaç Komisyonu

Her geçen gün hayati önem taşıyan ilaçlar birer birer piyasadan eksilmekte. Bu gidiş kardiyovasküler ilaçlardan, nörolojik ilaçlardan, en basit antibiotiklere kadar (penisilin gibi) uzanmakta. Biz, bu yazımızda ilaç dünyamızdaki kargaşayı bir-iki istatistikle ortaya koyduktan sonra gelişmekte olan ülkeler için Dünya Sağlık Teşkilatı'nın önerisi olan temel ilaç listesini vereceğiz.

Ülkemizde ilaç satan firma sayısı 100 civarındadır. Bunun % 75'i ilaç üreten firmadır. Geri kalan % 25'i ise ilaç üretimi ile hiçbir ilgisi olmayıp, diğer firmalara yaptırdığı ilaçların satıcısı durumundadır. Bu yüz kadar ilaç firmasının tümüne yakın bir kısmı da İstanbul'da toplanmıştır.

Ruhsatı alınmış yerli müstahzar sayısı 7517 iken, piyasada bunun 4000'i, yabancı müstahzar sayısı 7566 iken piyasada bunun yalnız 84'ü bulunmaktadır. Başka bir deyişle 15.000 ruhsata karşın piyasada var olan ilaç sayısı 4000'dir.

Bu istatistikler de hemen ilaç dünyamızdaki bozukluğu görebiliriz. Bizim gibi ülkeler için ilaç üretiminde yeniden düzenleme gereklidir. Ülkemizin yüzbir çeşit antibiotiğe, beşyüz çeşitli analjeige ihtiyacı yoktur. Temel ilaçların seçimi ve bu temel ilaçların mutlaka üretimi gerekir. İlaç üretimindeki bu düzenleme, hem yerli etken madde üretimini kolaylaştırıcı hem de ilaç sanayiinde kendi olanaklarımızın katkıda bulunmasına yol açıcı sonuç getirecektir. Penisilin bile bulunmadığı dönemleri yaşadığımız ülkemizde kısa vadede bu atılım zorunludur. Dünya Sağlık Örgütü, 17-21 Ekim 1977 tarihleri arasında yaptığı Cenevre toplantısında gelişmekte olan ülkelere tavsiye edilecek olan temel ilaçların seçimi konusunda bir çalışma yaptı. Bu konuda bir örnek liste de yayımladı. Bu liste ile temel ilaçların sayısı 210'a iniyordu. Dünya Sağlık Örgütü'nün bu çalışmasını ülkemiz için temel ilaçların saptanması çalışmalarında bir başlangıç olması dileğiyle tam listè halinde veriyoruz.

TEMEL İLAÇLAR İÇİN ÖRNEK LİSTE**ANESTEZİKLER :**

tamamlayanlar

Genel anestezipler
 Eter (2)
 Halotan (2)
 Nitroz oksit (2)
 Sodyum tiyopental (2)
 Lokal anestezipler
 Bupivakain (2,9)
 Lidokain

ANALJEZİKLER, ANTİPRETİKLER, NONSTERÖİD ANFİİNFLAMATUAR İLAÇLAR VE ANTİGUT İLAÇLAR :

Asetilsalisilik asit
 Allopurinol (6)
 İbuprofen (1)
 İndometasin
 Parasetamol

Kolşisin (7)

- a) İlaç isimlerini takip eden parantezdeki rakamlar şunları gösterir :
- (1) Bu terapötik grubun bir örneği olarak verilmiştir. En ucuz ilacı seçer.
 - (2) Uygun kullanım için özel uzmanlık, kesin teşhis ve özel araçlar gereklidir.
 - (3) Daha yüksek etkenlik.
 - (4) Böbrek yetmezliklerinde doz ayarlaması gerekir.
 - (5) Uygunluğun artırılması için.
 - (6) Amaca uygun en iyi farmakokinetik parametreleri sağlar.
 - (7) Yan tesirleri fayda/zarar oranını azaltır.
 - (8) Sınırlı endikasyonlar veya dar tesir spektrumu.
 - (9) Epidural anestezi için.
 - (10) Teklif edilen ilaca karşı rezistan hastalık veya organizmalar için.

b) Bu başlık altındaki ilaçlar mutlak gerekli değildir. Bunlar: (a) organizma gerekli ilaçlara rezistans gösterirse, (b) bazı nadir hastalıkların tedavisinde ve (c) özel farmakokinetik özellikler, v.s. sağlayan ilaçlara örnek olarak ilave edilmiştir. Bunlar malî imkânların müsaade ettiği oranda kullanılabilir.

**ANALJEZİKLER, NARKOTİKLER VE
NARKOTİK ANTAGONİSTLERİ**

Morfin
Nalokson

Petidin (1)

ANTİALLERJİKLER :

Antihistaminikler
Klorfeniramin (1)

ANTİDOTLAR, ÇELASYON YAPICI AJANLAR v.s. :

Atropin
Kalsiyum disodyum edeta (2)
Aktif kömür
Dimerkaprol (2)
Pralidoksim

ANTİEPİLEPTİKLER :

Diazepam enjeksiyon
Etosüksimit
Fenobarbital
Fenitoin
Karbamazepin (10)

ANTİİNFEKTİF İLAÇLAR :

Antihelmentik İlaçlar :

Mebendazol
Niklozamid
Piperazin
Tiyabendazol
Befenyum (8)
Tetrakloroetilen

Antibakteryal İlaçlar :

Ampisilin (1)
Benzatin benzil penisilin (5)
Benzil Penisilin
Kloramfenikol
Klokzasilin (penisilinaz-rezistan, 1)
Eritromisin
Amikain (1, 4, 10)
Doksisilin (6,5)
Prokain benzil penisilin (7)
Sulfadiyazin (7,5)

Gentamisin (4)
 Fenoksimetilpenisilin
 Salazosulfabridin
 Sulfadimidin (1)
 Sulfametoksazol + trimetoprim
 Tetrasiklin (1,4)

Antifilariyal İlaçlar :

Distilkarbamazin
 Suramin

Antileproik İlaçlar :

Dapson
 Klofazimin (10)
 Rifampisin (10)

Antiprotozoal İlaçlar :

Amebisitler
 Metrenidezol
 Diloksanid
 Emetin (7)
 Paromomisin

Antimalaryeller :

Klorokin
 Primakin
 Primetamin
 Kinin
 Amodiakin (10)
 Sulfadoksin (10)

Antişistozomaller :

Metrifonat
 Niridazol
 Okzamnikuin
 Stibokaptat (10)

Antitripanozomaller :

Melarsopral (5)
 Nifurtimoks
 Pentamidin (5)
 Suramin

Leşmaniyasitler :

Pentamidin
Sodyum stiboglukonat

Antitüberkülez İlaçlar :

Etambutol
Izoniyazit
Rifampisin
Streptomisin
Tiyosetazon

Sistemik Antifungal İlaçlar :

Amfoterisin B
Grizeofulvin (8)
Fulusitozin (1,8)

ANTİMİGREN İLAÇLAR :

Ergotamin

ANTİNEOPLASTİK İLAÇLAR :

Busulfan (2)
Klormetidin (1,2)
Siklofosfamid (2)
Doksorubisin (2)
Fluorourasil (2)
Metotreksat (2)
Vinkristin (2)

ANTİPARKİNSON İLAÇLAR :

Levodopa
Triheksifenidil (1)
Levodopa + periferik
Dekarboksilaz inhibitörleri (6,5)

KAN VE HEMATOPETİK SİSTEM İLAÇLAR :

Antianemikler
Siyanokobalamin (2)
Ferro tuzları (1)
Folik asit (2)
Demir dekstran enj. (5)

Antikoagülanlar Antagonistleri :

Hefarin (2)
 Fitomenandiyon
 Protamin sülfat (2)
 Varfarin (1, 2, 5)

Plazma Substitütleri :

Dekstran 40

KARDİYOVASKÜLER İLAÇLAR :**Antianjinal İlaçlar :**

Gliseril trinitrat
 İzosorbit dinitrat (1)
 Propranolol (1)

Antiarritmik İlaçlar :

Lidokain
 Prokainamid
 Propranolol (1)
 Kinidin

Antihipertansif İlaçlar :

Diazoksid enjeksiyon(1)	Metildopa (7)
Guanetidin	Fentolamin (1, 2, 8)
Hidralazin	Rezerpin (7)
Hidrokorotiyazit (1)	
Propranolol (1)	

Kardiyak Glikozitler :

Digoksin (4)	Digitoksin
--------------	------------

Şok Tedavisinde Kullanılanlar :

Dopamin (2)	İzoprenalin enjeksiyon
-------------	------------------------

DERMATOLOJİK PREPARATLAR :

Topikal

Antiinfektif

lyodin (1)

Neomisin + basitrasin

Antiinflamatuvar İlaçlar :

Betametazon (1, 3)

Hidrokortizon

Astranjanlar :

Aliminyum esatat

Fungusitler

Mikonazol (1)

Nistatin

Keratoplastik Ajanlar :

Benzoik asit + salisilik asit

Katran

Podofilin (7, 8)

Skabisit ve Pedikülitler :

Gama benzer herzaklorür

Benzil benzoat

DIYAGNOSTİK AJANLAR :

Endofonyum (2, 8)

Tüberkülin, pürifiye protein derivesi (PPD)

Radyokontrast Ajanlar :

Adipiodon meglumin (1)

Baryum sulfat (1)

lyopanoik asit (1)

Meglumin amidotrizoat (1)

Sodyum amidotrizoat (1)

DIÜRETİKLER :

Furosemit	Klortalidon (6)
Hidroklorotiyazit (1)	Triamteran (1)
Mannitol	
Spironolakton	

GASTROİNTESTİNAL İLAÇLAR :**Antiasitler :**

Alüminyum hidroksit ve/veya magnezyum hidroksit

Antiasitler :

Prometazin (1)

Antihemoroidler :

Lokal anestezi, astringent ve antiinflamatuar ilaç (1)

Antispazmodikler :

Atropin (1)

Katartikler :

Senna (1)

Diyare :

Antidiyarsal
Kodein

Replasman Solüsyonu :

Oral rehidratasyon tuzları (ağızdan kullanmak için glukoz-tuz solüsyonu)

1 litre su için:

Sodyum klorür	3.5 g	Na ⁺	90 mmol/l
Sodyum bikarbonat	2.5 g	HCO ₃ ⁻	30 "
Potasyum klorür	1.5 g	K ⁺	20 "
Glukoz (dekstroz)	20.0 g	glukoz	111 "

HORMONLAR :

Adrenal Hormonlar ve Sentetik Substitüelleri :

Dekzametazon (uzun-etkili) (1) Fludrokortizon
Hidrokortizon
Prednizolon

Androjenler :

Testesleron aster enjeksiyon (2)

Estrojenler :

Etinilestradiol (1)

İnsülinler :

İnsülin çinko suspansiyonu (lenta) (1)
İnsülin enjeksiyon

Oral Kontraseptifler :

Noretisteran + etinilestradiol (1)
Progesteron
Noretisteron (1)

Tiroid Hormonları Antagonistleri :

Levotiroksin
Potasyum iyodür
Propiltiyoürasil (1)

İMMÜNOLOJİK PREPERATLAR :

Serum ve immüoglobulinler
Anti-D immüoglobulinler
Antikuduz hiperimmün serum
Difteri antitoksini
İmmüoglobulin, normal insan (2)
Yılan antivenomu'u
Tetanus antitoksini

Aşılar :

BCG aşısı
 Difteri-tetanoz aşısı
 Difteri-boğmaca-tetanoz aşısı
 Kızamık aşısı
 Poliyovirüs aşısı
 Kuduz aşısı
 Çiçek aşısı
 Tetanoz aşısı
 Tifo aşısı

ADELE GEVŞETİCİLER (PERİFERİK ETKİLİ)**VE ANTAGONİSTLER :**

Neostigmin
 Sukzametonyum (2)
 Tübokürarin (1, 2)

Pridostigmin (2, 8)

OFTALMİK PREPARATLAR :**Topikal**

Antiinfektif
 Gümüş nitrat
 Sulfasetamit
 Tetrasiklin (1)
 Antlinflamatuar
 Hidrokortizon (2, 7)
 Lokal anestezi
 Tetrakain (1)
 Miyotikler
 Pilocarpin
 Midriyatikler
 Homatropin (1)

Sistemik

Asetazolamit

OKSİTOSİKLER :

Ergometrin (1)
 Oksitosin

PERİTONEAL DİYALİZ SOLÜZYONU :

Intraperitoneal diyaliz solüsyonu
(% 1.5 glukoz)

PSİKOTERAPÖTİK İLAÇLAR :

Amitriptilin (1)
Klorpromazin (1)
Diazepam (1)
Flufenazin dekonoat (1, 5)
Haloperidol (1))
Lityum karbonat (2, 4, 7)

SOLUNUM YOLLARINA ETKİLİ İLAÇLAR :

Antiastmatik İlaçlar :

Aminofilin (1) Efedrin
Epinefrin
Salbutamol (1)

Öksürük Kesici :

Kodein

**SU, ELEKTROLİT VE ASİT-BAZ DENGESİNİ
DÜZELTİCİ SOLÜSYONLAR :**

Glukoz (% 5 ve % 50)
Oral rehidratasyon solüsyonu
Potasyum klorür enjeksiyon (% 15) ve oral sol.
Sodyum bikarbonat (% 75)
Sodyum klorür enjeksiyon (% 0.9)
Sodyum laktat enjeksiyon
Enjeksiyonluk su

VİTAMİN VE MİNARELLER :

Askorbit asit
Kalsiyum glukonat (2)
Ergokalsiferol
Hezavitamin : Retinol, argokalsiferol, askorbit asit, tiyamin,
riboflavin ve nikotinamid
Pridoksin
Retinol